

Familia Augustiniana
December 2010

Open

Vensters 41

Rondzendbrief van de Familia Augustiniana

OPEN VENSTERS

Rondzendbrief van de Augustijnse Familia-groepen in Nederland

Verschijnt 4 x per jaar

REDACTIE

Bettineke van der Werf	Joep Beliën	Margrit Dethmers
Wedesteinbroek 1406,	Wichard van Pontlaan 19	Graadt v Roggenstr 30
6546 RN Nijmegen	5302 XA Zaltbommel	6522 AL Nijmegen
e@vdwerf.eu	joepbelien@chello.nl	taartjes@chello.nl

Technische ondersteuning: Evert Jan van der Werf

FAMILIA AUGUSTINIANA NEDERLAND

Bestuur:

Voorzitter:	Annemiek Alferink
Secretaris:	Hans Simis
Penningmeester:	Ingrid van Neer -Bruggink
Leden:	Evert Jan van der Werf Wim Sleddens o.s.a.

Website	www.familiaaugustiniana.nl
Secretariaat:	Jan van Galenstraat 121 hs 1056 BL Amsterdam gironummer 3108366
Financiën	t.n.v. Vereniging FAN 5704 KX Helmond

Lidmaatschap FAN inclusief Open Vensters	€45,= per jaar
Abonnement Open Vensters zonder lidmaatschap FAN	€10,= per jaar
Aanvraag toezending Open Vensters:	Secretariaat FAN

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden teksten in te korten of niet te plaatsen.

VOLGENDE NUMMER:	eind maart 2011
SLUITING KOPIJ:	10 maart 2011

Augustinus in het klooster van de Kruisheren in St Agatha 800-jarig bestaan Kruisheren in september foto: Ruud van Gisteren

Inleiding:

voor u ligt het eenenveertigste nummer van Open Vensters. De foto's van deze rondzendbrief kunt u in kleur bekijken via de rondzendbrief op site van de FAN. Wanneer u ergens onderweg een beeld of schilderij van Augustinus tegenkomt, maakt u ons erg blij met een foto hiervan! De foto's op de FANdag zijn gemaakt door Evert Jan van der Werf. Wij wensen u fijne feestdagen en veel genoegen bij het lezen van de rondzendbrief.

Bettineke van der Werf, Joep Beliën, Margrit Dethmers.

INHOUD:

INLEIDING REDACTIE

AUGUSTINUS ZEGT

BOEKBESPREKING

UIT DE FAMILIA-GROEPEN

Familia Amsterdam

Familia Boskapel

Familia Lindenholt

Werkhoven

AUGUSTIJNSE HEILIGEN

Simon van Cascia

BESTUUR FAN

Van het bestuur

FAN DAG EEN FOTO IMPRESSIE

TERUGKIJKEN

Messelhausen

STUDIEDAGEN

Claire

VERDER NIEUWS

Cursus Augustinus

NGO

KAARTEN

Augustinus kaarten

Augustinus en gebed

WEBSITES AUGUSTIJNEN

VIERINGEN

AUGUSTIJNSE AGENDA

AUGUSTINUS ZEGT ..

De Heer Jezus wilde mens zijn voor ons.

Laat dit medelijden

*zijn betekenis niet verliezen,
nu de Wijsheid op aarde ligt.*

*In het begin was het Woord
en het Woord was bij God
en het Woord was God.*

O, voedsel en brood van de engelen.

*De engelen zijn vol van u,
ze spreken over u
en dat worden ze nooit moe.*

*Uit u leven ze,
uit u komt hun wijsheid en hun geluk.*

En waar bent u voor mij?

In een nauwe behuizing, in doeken gewikkeld, in een kribbe.

Voor wie? Voor ons.

Die de sterren regeert, ligt aan de borst.

Hij vervult de engelen.

*Hij spreekt in de schoot van de Vader
en zwijgt in de schoot van zijn moeder.*

*Maar hij gàt spreken en als hij er oud genoeg voor is,
zal hij het evangelie voor ons tot vervulling brengen.*

*Voor ons zal hij lijden, voor ons zal hij sterven,
en om te laten zien wat onze beloning is,
zal hij verrijzen, voor de ogen van zijn leerlingen
ten hemel opstijgen en uit de hemel komen om te oordelen.*

Ziet u, hij werd klein in een kribbe, maar verloor zichzelf niet.

Hij nam aan wat hij niet was, en bleef wat hij was.

Kijk, dat is het kind, Christus.

Laten wij samen met hem opgroeien.

Augustinus, Sermo 196,3 bewerking Wim Sleddens

BOEKBESPREKING:

Liegen en leugens [De mendacio & Contra mendacium] / Aurelius Augustinus ; vertaald en toegelicht door Vincent Hunink, ingeleid door Paul van Geest. - Budel: Damon, febr. 2010. - ISBN : 978-90-5573-9813

Mag je liegen? Grove, schadelijke leugens zijn verkeerd en verwerpelijk, dat is duidelijk. Maar het bekende leugentje om bestwil? Of een leugen waarmee je een mensenleven redt? In twee afzonderlijke traktaten gaat Augustinus van Hippo (354-430) in op deze belangwekkende morele vragen.

In De Leugen uit 394 onderscheidt hij acht typen leugens en bespreekt hij Bijbelpassages die het liegen lijken te legitimeren. In Tegen de Leugen uit 420 gaat het speciaal om liegen ten behoeve van het geloof, in de context van discussies met ketteren. Augustinus betoont zich een hardliner. Luid klinkt zijn 'nee' tegen alle vormen van leugens. Maar ten slotte laat hij toch ook ruimte voor de menselijke zwakte. In deze traktaten zien we Augustinus worstelen met de materie. Vooral de eerste tekst (die hij zelf aanvankelijk niet wilde publiceren) is een soort 'werk in uitvoering'. Voor de lezer is het fascinerend om Augustinus' denken van zo nabij te kunnen volgen. En het probleem is in de kern nog onverminderd actueel.

Inhoud : Inleiding. I Leugens (De mendacio)

II Tegen leugens (Contra mendacium). Herlezingen (Retractationes) 1,27(26) en 2,60 (87). Noten bij de vertaling. Register op bijbelteksten. Over de samenstellers.

FAMILIA-GROEPEN

FAMILIA AUGUSTINIANA AMSTERDAM

Terugkomend op wat ik de vorige keer schreef, heeft Henk Kroon ons inmiddels alweer drie keer begeleid en dat tot wederzijds genoegen.

Volgens mij klikt onze samenwerking.

De bijeenkomst van de Familia afgelopen 13 november hebben de leden van onze groep, die aanwezig zijn geweest, weer als heel prettig

ervaren. Juist de ontmoeting, de mogelijkheid om elkaar te kunnen spreken, vinden we heel fijn.

In de vergadering, die middag, is onder andere afgesproken dat de volgende vergadering op 26 maart 2011 in Amsterdam zal zijn. Wij zien daarnaar uit en wij zullen proberen ons steentje bij te dragen aan het slagen van die dag.

Inmiddels hebben we de eerste avond met Bob Bodaar over het leven van Augustinus achter de rug. De belangstelling was boven verwachting en dat sterkt ons in de mening dat er voor het gedachtegoed van Augustinus nog steeds interesse bestaat. Tot de volgende keer.

Hans Simis

FAMILIA AUGUSTINIANA BOSKAPEL

Na ongeveer een jaar weg te zijn geweest bij de Familia-groep Boskapel, is Gerrit Steunebrink weer terug bij de groep omdat hij de contacten en de bezinning rond Augustinus toch als een gemis ging ervaren. Welkom Gerrit.

De laatste vragen uit het boekje ‘Zeven vragen aan Augustinus’ hebben we het afgelopen kwartaal in onze maandelijkse bijeenkomst besproken. Deze luidden:

- Wie zijn mijn vrienden?
- Heb ik genoeg gedaan?
- Hoe bereid ik me voor op de dood?

Omdat de bloemlezing naar teksten van Augustinus vrij duidelijk zijn, roepen de vragen op om ook dieper op onze eigen situatie te reflecteren, omdat er nauwelijks reacties kwamen van: ‘wat staat er nu eigenlijk?’ Wel verraste de tekst ons soms door de verbindingen die Augustinus legt. Opvallend is te constateren hoe verschillend we dan toch allemaal eigenlijk zijn en ieder zo andere aspecten uit de tekst haalt die hij/zij belangrijk vindt.

De meesten hebben het een aardige manier gevonden om aan de hand van deze vragen ook bij jezelf en samen als groep te kijken op welke wijze we aspecten van de Augustijnse spiritualiteit ons eigen maken, want ook wat dit betreft zijn er natuurlijk verschillende nuances in de groep te bespeuren.

Na een aantal van dit soort boeken over de praktische toepasbaarheid van de Augustijnse spiritualiteit te hebben besproken gaan we nu

kijken of we binnen de groep het cursusboek van de Familia gaan bespreken, om ons op deze wijze meer te verdiepen in de filosofische aspecten van Augustinus, om van daaruit beter te begrijpen hoe Augustinus tot zijn vele uitspraken is gekomen of waarop hij ze baseert.

De Familia-groep Boskapel wil alle medevrienden van de Familia Augustiniana Nederland zeer mooie kerstdagen toewensen en een heel inspirerend 2011 met Augustinus die met ons meetrekt, ons inspireert en bemoedigt.

Namens de Familia-groep Boskapel, Annemieke Pacilly

FAMILIA AUGUSTINIANA LINDENHOLT

In Lindenholt komen we iedere eerste maandag van de maand bijeen om langs thema's door de belijdenissen van Augustinus te gaan. Thema's als 'de zoektocht naar het ware geloof' met de verschillende verhalen waarbij het lezen een omkeerpunt is komen we bij het moment van 'tolle lege' van Augustinus, 'het leven van Monica' zoals je dat terugvindt in de belijdenissen. Thema's die boeiend zijn om te lezen en te bespreken. De koppelingen en toevoegingen van Wim geven een extra dimensie aan het geheel.

Daarnaast is de uitwisseling van de informatie over de andere Familiagroepen (nationaal en internationaal) en de informatie over de voortgang van de voorbereiding van het internationale lekencongres een vast punt op de agenda. Het weet hebben van elkaar en van elkaar op de hoogte zijn, de blik naar buiten, blijft voor ons belangrijk.

De laatste bijeenkomst van de FAN konden wij onderdak bieden en het parochiecentrum en de inzet van de leden van onze groep hebben door het creëren van goede randvoorwaarden de dag mee vorm gegeven. Het was een goed gevoel zo weer samen de ruimte in te richten, de catering te verzorgen en na het opruimen even gezellig na te kaarten. Wij kijken uit naar de volgende bijeenkomst in Amsterdam.

Ook belangrijk zijn de gebedsmomenten. De afsluiting met gebed aan het eind van elke maandelijkse bijeenkomst en de gebedsviering om 7:45 uur iedere donderdagmorgen.

Evert Jan van der Werf.

WERKHOVEN

- In Werkhoven is de Augustinus Leeskring weer van start gegaan. De opmaat ertoe had dit jaar een feestelijk tintje, want “Augustinus’ zoektocht naar een waarachtig leven”, de cursus van Peter de Wind waar we al een tijdje naar uitkeken, kon op Augustinus-zondag gepresenteerd worden. Joop Smit o.s.a. was voorganger in deze viering en hij schonk er zijn enthousiasmerende aandacht aan. Na de viering bleken verheugend veel studielustigen zich in de cursus te willen verdiepen en velen schaften het boekje dan ook aan.

Voor de toekomst hopen we de studie-animo warm te kunnen houden. De Augustinus Leeskring kan er aan bijdragen.

We zijn in september gestart met zeventien deelnemers, en we zijn begonnen in de “Belijdenissen” in de nieuwe vertaling van Wim Sleddens. Zeventien mensen vormen met elkaar een grote groep, maar onder de ervaren begeleiding van Bob Bodaar o.s.a. verwachten we dat het schip wel op koers zal blijven.

De sfeer is goed. Betrokken en serieus. Maar soms ook vrolijk! Zelf geniet ik zeer van de verrassende wendingen in Augustinus’ betoogtrant. Alsof ik een wandeling met hem maak en hij plotseling een afslag neemt, terwijl ik nog rechtdoor loop. Dan zoek ik waar hij zit en neem even een spurt om hem weer in te halen. Het houdt je wakker en bij de les. Leuk!

En de leringen van Augustinus? Ze hebben over alle eeuwen en cultuurveranderingen heen nog steeds zo op onszelf betrekking. Ze raken ons in die herkenning. Het is goed dat te merken in de verbindende openheid waarmee we gedachten en ervaringen met elkaar delen.

Lot Weiland.

Aan de abonnees van Open Vensters:

Wilt u het abonnementsbedrag voor 2011 ad € 10 s.v.p. vóór 1 maart 2011 overmaken, op girorekening 310 83 66 t.n.v. FAN, Helmond onder vermelding van ‘abbonement Open Vensters 2011’.

Penningmeester FAN

AUGUSTIJNSE HEILIGEN EN ZALIGEN

Simon van Cascia, ook *Simeone Fidati*, (geboren in Cascia, rond 1295 – gestorven in Florence, 2 februari 1348)

Simon Fidati is bekend geworden als een groot prediker en gewaardeerd schrijver. Hij was een van de beste meesters van het geestelijke leven van zijn tijd in Italië. Hoewel hij aanvankelijk natuurkunde studeerde, verlegde hij zijn interesse op aanraden van de franciscaan Clareno naar de theologie en trad in bij de nog jonge Orde der Augustijnen (OSA). Als bijbelexeget preekte hij bij voorkeur over de evangeliën, over het leven van Christus. Of hij nu in Florence of

Rome was, hij sprak zonder angst voor gezagdragers en vol enthousiasme voor alle sociale klassen van het volk. Het was een woelige en corrupte tijd waarin men behoefte had aan voorbeelden van echt christelijk leven. En Simon leefde zoals hij preekte, eenvoudig en eerlijk en met grote inzet voor de naaste. Daarnaast begon hij te schrijven over het leven van Christus. Zijn bekendste boek is *De gestis domini salvatoris* (Over de daden van onze Heer de Redder), een commentaar bij de evangeliën waarin hij de lezers opriep hun leven naar dat van Christus te vormen. Dit boek circuleerde zelfs wijd buiten Italië en heeft lang tijd invloed gehad op de spiritualiteit van de late middeleeuwen. Bovendien ontving hij als spirituele gids steeds meer brieven die hij door tijdgebrek meestal 's nachts beantwoordde. Hoewel hij zich ontwikkelde tot een publieke figuur, gerespecteerd om zijn weldoordachte oordeel en levenshouding, waardoor hij voor vele functies werd gevraagd zowel binnen als buiten de OSA, gaf hij toch de voorkeur aan een leven van eenzaamheid, gebed en studie. Hij stierf tijdens de grote griep epidemie in Firenze. Zijn overblijfselen zijn in de onderkerk van de H. Ritabasilië in Cascia bijgezet. Paus Gregorius XVI heeft hem in 1833 zalig verklaard. Zijn feestdag is 16 februari.

VAN HET BESTUUR FAN

Hoewel de stoel voor een FAN-lid uit Werkhoven nog niet bezet is, werden op de eerste bestuursvergadering op 23 november de bestuurstaken alvast verdeeld voor het komend jaar. Ingrid

stelde haar functie van penningmeester nu al beschikbaar omdat ze eind 2011 reglementair aftreedt. De overdracht kan dan soepeler verlopen. De verdeling gaat er als volgt uit zien: Annemiek Alferink (Boskapel) wordt voorzitter per direct, Evert-Jan van der Werf (Lindenholt) verzorgt de ledenadministratie (bij voorkeur digitaal) vanaf januari 2011, Hans Simis (Amsterdam) wordt penningmeester en secretaris vanaf maart 2011. Het nieuwe adres van het secretariaat wordt dan dat van Hans Simis. Het archief van de afgelopen jaren zal worden bewaard op de Bibliotheek van het Augustijns Instituut. De verslaglegging van de vergaderingen gebeurt bij toerbeurt.

Een korte terugblik op de afgelopen ontmoetingsdag, fotooverslag elders in dit nummer) stemt tot grote tevredenheid. Het thema van de (politiek-religieuze) crisis 9/11 werd door de gastspreker Rein Vaanhoud indrukwekkend opgepakt. De lange pauzes boden veel ruimte voor onderlinge ontmoeting. Daar werd ook goed gebruik van gemaakt. De introducés, ook die uit België, bleven lang en werden ook in de onderlinge gesprekken betrokken. De gebedsviering met de PPP van de Augustijnse heiligen sloot goed aan bij 13 november: Augustinus' verjaardag en gedenkdag van Augustijnse heiligen. Ook de ruimte in Lindenholt (niet te groot en multifunctioneel) en de voortreffelijke keukenbrigade (gerechten en organisatie) droegen bij aan een geslaagde ontmoetingsdag.

Afscheid van de bestuursleden Jan van Swam en Hedy de Groot

De ontmoetingsdag van volgend jaar staat gepland voor 26 maart 2011 in Amsterdam.

Nog even dit: de jaarverslagen van de groepen kunnen dit jaar worden opgestuurd naar Annemiek Alferink die er een geheel van zal maken. Iedereen wordt verzocht dit vóór 15 januari 2011 te doen. Mailadres: a_alferink@fastmail.fm *Let op: onderliggend streepje!*

Annemiek Alferink

.....
● ***Wilt u er s.v.p. aan denken de contributie voor 2011 ad € 45,= voor 1 maart over te maken***
● *op girorekening 310 83 66 t.n.v. FAN, Helmond?*
● *Het lidmaatschap is inclusief de nieuwsbrief Open Vensters.*
● *Op de algemene ledenvergadering van 1 november 2007 is afgesproken dat, wanneer € 45 een bezwaar is, een lager bedrag mogelijk is. Ook een hoger bedrag is van harte welkom. (zie ook nummer 29 van Open Vensters)*
.....

Cursusboek Augustinus

Bedanken van de commissieleden voor hun inzet.

De cursuscommissie heeft deze zomer hard gewerkt en het resultaat mag er zijn: het cursusboek is klaar. Op 28 augustus, Augustinusdag, (kan het mooier!) kon het worden uitgedeeld. Wij zijn erg blij met het resultaat. De inhoud is zeer interessant, leest plezierig, heeft een heldere tekst en het boek ziet er ook nog eens goed uit. Het is een grote aanwinst voor ons en dat bleek wel uit de grote belangstelling; het grootste deel van de cursusboeken werd die dag al verkocht! Voor wie er op die dag niet was en toch belangstelling heeft: vraag er even naar bij de contactpersoon in je groep. De prijs bedraagt slechts € 10,-

FAN dag 13 november 2010 een foto impressie

Nog één keer het oude bestuur bij elkaar. vlnr Annemiek Alferink, Wim Sleddens, Jan van Swam, Hedy de Groot, Ingrid van Neer

Een boeiende lezing met als spreker pater Rein Vaanhold. Hij werd ingeleid door Jan van Swam.

Lezing Rein Vaanhold

op de ontmoetingsdag FAN op 13 november 2010

We zijn nog met pater Vaanhold in overleg over de tekst van de lezing, maar dit was niet afgerond vóór het verschijnen van dit nummer van Open Vensters. De redactie

Foto impressie – vervolg

Hedy en Jan, van harte bedankt
voor jullie vele werk in het bestuur van de FAN

Rein Vaanhold , Kruisheer met een wereld- geloof en –visie

Hij had een gedurfd thema te pakken: *nine eleven 2001– waar staan we nu.*

We ontmoetten hem op 13 november en hij hield een indrukwekkend en heel persoonlijk betoog.

Ik wilde met hem doorpraten met name over onze verhouding en opstelling tegenover de Islam en moslims in ons land, en sprak met hem af in Uden op zijn appartement. Ik ontmoette niet bepaald een doorsnee

Nederlander , laat staan een Brabander : Rein

werd geboren in Indonesië uit ouders met wortels in Oost-Nederland. Daar was toen veel textiel-industrie , die ook veel lijnen had met ‘ Indië’ . Toen hij 4 jaar oud was bezette Japan het toenmalige Nederlands Indië en belandde Rein in een concentratie-kamp afgezonderd van zijn ouders.

Hij vertelt enthousiast over de ontspannen sfeer die er toen was tussen moslims en Christenen: Met Kerstmis kwam het voor dat Moslims , na de nachtmis buiten klaar stonden met rozen om hun medeburgers te feliciteren.

In Uden is Vaanhold betrokken bij de organisatie van drie avonden in het komend voorjaar met een expert, over ‘Mohammed en Jesus’.

In Uden is een ernstig aanslag geweest met brandstichting, na de moord op Theo van Gogh , op een Islamitisch gebouw, de toenmalige Burgemeester van Uden heeft toen voortreffelijk de partijen met elkaar en bij elkaar gehouden. Daders zijn opgepakt en gestraft.

Vaanhold , als ruim zeventig jarige is nog voortdurend actief voor zijn orde en als verkondiger van het Evangelie. Hij was als provinciaal en als medewerker op het Generaalat van zijn orde in Rome, op vele plekken in de wereld, waaronder Brazilië en Indonesië.(zie ook het verslag van Julia van Wel).Vaanhold´s horizon houdt bepaald niet op bij de grenzen van Nederland. Hij meldde, tot mijn vreugde, dat al in de jaren negentig het overleg van oversten van religieuze ordes met ook missionarissen in Islamitische landen, overeen kwamen dat juist zij de religieuzen, gewend aan en ontspannen omgang met Islam en

moslims in ontwikkelingslanden, het voortouw zouden moeten nemen in de dialoog met de Islam in Nederland.

Er is nu veel aandacht en energie nodig voor de hulp aan de slachtoffers door het sexueel misbruik in kerkelijke kring in de jaren vijftig en zestig, zodat de dialoog met de Islam wat op de achtergrond gekomen is.

Hij vertelt gedreven over het gemeenschapsleven dagelijks met zijn medeboeders/kruissheren in deze tijd van loslaten van eigen bezittingen en kloosters.

Ik dank Rein Vaanhold, bewonderenswaardig vitaal en positief, in deze tijd van secularisatie en individualisering, nog jaren van inzet voor Kerk en verkondiging en bij het afscheid zeggen we met overtuiging: tot ziens...

Joep Belien

Geen schrik hebben van een cursus!

Het is bijzonder gelukkig dat het Bestuur van de Familia Augustiniana Nederland aandacht schenkt aan de ondersteuning van FAN-leden op het gebied van hun vorming. De FAN is tenslotte niet zozeer bedoeld als gezelligheidsclub als wel als een groep mensen die vanuit een bewust streven naar een welgekozen spiritualiteit, wil worden omgevormd. Zo immers benoemt Kees Waaijman het doel van spiritualiteit: *omvorming* of *transformatie*. En in die omvorming is het evangelie uitgangspunt. Je kunt op verschillende wijzen naar het evangelie kijken. Ik veronderstel dat de FAN-leden met name zijn betrokken op de manier waarop **Augustinus** het evangelie interpreteert: hoe hij voor zijn omgeving en tijdgenoten het evangelie actualiseert, waardoor hijzelf en ook anderen getransformeerd worden. Die traditie van transformatie mag zich in de Familia Augustiniana voortzetten.

Onlangs werd er door de FAN een cursus uitgegeven onder de titel *Augustinus' zoektocht naar een waarachtig leven*. Drs. Peter de Wind van de Eindhovense leesgroep heeft de cursus opgezet en uitgeschreven. Peter heeft ruime ervaring op het gebied van het onderwijs in de filosofie. Charlotte Weiland stak er in haar sympathieke presentatie in *Open Vensters nr.39* terecht de loftrampet over. Het is niet mijn bedoeling dat nóg een keer te doen. Wel kan ik beamen erg gelukkig te zijn met het initiatief om het studieuze

element van genoemd transformatieproces verder te concretiseren. Minstens zo concreet zijn natuurlijk ook de studiedagen voor de FAN-leden die ieder jaar op het programma staan.

Toch wil ik hier graag even ingaan op het **doel** van de cursus. Je kunt, nadat je hem hebt bestudeerd, dieper in de gedachtewereld van Augustinus doordringen. Dat is de kern van de studie. Want je raakt dan ingeleid in de grondstructuren van zijn denken. *Grondstructuren bestuderen* is niet hetzelfde als van verrassende incidentele bewegingen van *Augustinus' inspiratie kennis nemen* en daarin meegetrokken worden, vol enthousiasme. Met de studie wordt een disciplinair element ingebracht. Zomaar iets een keer lezen zal voor studie niet voldoende zijn. Het is immers zaak dat je het gegeven onthoudt, en wel zó onthoudt dat je het vanuit je herinnering opnieuw kunt oproepen. Ja, dat het zich zelfs spontaan opdringt, telkens wanneer je een tekst -in dit geval van Augustinus- onder ogen krijgt. Daarom is het belangrijk dat je het geleerde in je eigen woorden kunt navertellen. In de cursus word je daartoe uitgedaagd door de vragen die op het eind van ieder gedeelte worden gesteld.

Studie geeft je de mogelijkheid en de vaardigheid om via een disciplinaire aanpak eerder gekende zaken te laten terugkomen in je bewustzijn, waardoor je er ook zelfstandig wat mee kunt doen. Studie betekent niet alleen *lezen*, maar ook *nadenken over wat je hebt gelezen*. Daarom is studeren in het proces van transformatie noodzakelijk, het is geen vrijblijvende hobby. Eigenlijk geldt hetzelfde voor de omgang met het evangelie, met de Bijbel überhaupt. Op het niveau van hart en verstand is het vooral via studie dat je, op een verantwoorde wijze, de stap kunt zetten naar vormen van actualisering.

Met de grondstructuren van Augustinus hoef je natuurlijk niet direct te sympathiseren. Evenmin is het nodig dat je er enthousiast van wordt. Ze zijn er gewoon. Maar eerst dienen ze deel uit te maken van je kennispakket. Dat is een voorwaarde om meer van de denker Augustinus te begrijpen. Daarom gaat deze cursus vooral in op de vraag: *Door welke structuren is Augustinus in zijn denken fundamenteel gevormd?* Hij biedt niet op de eerste plaats een uitgebreide en brede informatie over bijzondere theologische of spirituele onderwerpen (daarover vind je boeken genoeg), maar hij leidt je toe naar een wijze van denken. Heb je die eenmaal te pakken,

dan ben je in staat om meer zelfstandig met Augustinusteksten om te gaan. En daar doe je het toch voor? Of niet soms?

Martijn Schrama o.s.a.

TERUGKIJKEN

Een weekend vol Augustinus in Messelhausen

In het lieflijke Zuid-Duitsland ligt op zo'n veertig kilometer ten zuiden van Würzburg het dorpje Messelhausen. Bij de oude parochiekerk met wat boerderijen en burgerwoningen er omheen gedrapeerd ligt een prachtig paleisje uit de 18e eeuw. Het is de Duitse augustijnen ten deel gevallen. Rond de laatste eeuwwisseling hebben zij het gebouw met het omliggende park laten restaureren om het voor gastvrijheid geschikt te houden. Naast het paleisje wonen vijf augustijnen. Hun gastenhuis kan maximaal veertig gasten herbergen. Verder zijn er volop ruimtes voor vorming, vergadering, liturgie en ontmoeting. Van vrijdagavond 5 tot en met zondagochtend 7 november jl vond hier voor het eerst een weekend plaats rondom Augustinus. Geloof het of niet, het initiatief was voortgekomen uit de faam van de Nederlandse Familia-Augustiniana-groepen. Onze geschiedenis van jaren, de frequentie van onze bijeenkomsten en de opzet, doelstelling en intensiteit van onze ontmoetingen trekt al jarenlang belangstelling bij onze oosterburen. Dr. Carolin Oser-Grote heeft daarin een voortrekkersrol vervuld. Zij werkt in de Bibliotheca

Augustiniana in Würzburg. En als bibliothecaris was in de afgelopen jaren haar blik blijven hangen op het Nederlandse boekje *Bij Augustinus te gast: handleiding voor het groepsgewijs lezen van Augustinus*. Het idee om met belangstellenden zonder deskundige achtergrond gezamenlijk teksten van Augustinus te lezen en te bespreken stond haar aan en het stimuleerde haar tot overleg met de cursusleider in Messelhausen, Christoph Weberbauer O.S.A. In de afgelopen winter had zij mij al benaderd met de vraag of ik het weekend ter begeleiding vrij kon en wilde houden. In juni voerden we

in Würzburg overleg om het programma uit te werken. En tegen de zomer stond het weekend aangekondigd als Messelhäuser

Augustinusgespräche: *“In dir muss brennen was du in anderen entzündend willst”* - - Unterkunft und Verpflegung € 80,- und Kursgebühr € 60,- Zo'n 15 personen schreven zich in ondanks de prijs.

Op vrijdag vóór het avonduur stroomden de gasten binnen. De deelnemers kwamen allen met

de auto en hadden op een uitzondering na zo'n 80 à 130 kilometer overbrugd. De meesten hadden een rooms-katholieke achtergrond, maar er nam ook een enkele evangelische aan het weekend deel. De vrouwen waren verreweg in de meerderheid en de leeftijd van de deelnemers lag tussen de 35 en 70 jaar. De meeste deelnemers bleken al jaren vertrouwd met het klooster en het cursusaanbod. Toch waren er drie of vier nieuwelingen.

Na de avondmaaltijd werd direct gestart met een onderlinge kennismaking (naam, ervaringen met Augustinus, motivatie en verwachting) en kort stilgestaan bij een speels fragment uit Augustinus' sermo 112A,6 (het evangelische juk van Christus waardoor je niet wordt neergedrukt maar dat je laat vliegen...). Wegens complicaties in de techniek moest vervolgens wat worden geïmproviseerd: ik nam de groep eerst op sleeptouw bij het instuderen van een romantisch Duits augustinuslied en trachtte het gehoor te bekoren met wat klaviermuziek van de Zuid-Duitse componist Johann Pachelbel. Toen de beamer en laptop eindelijk naar behoren functioneerden, toonde Carolin een door haar zelf samengestelde mooie reeks afbeeldingen van Augustinus, waarmee zijn levensloop

kon worden toegelicht en de geschiedenis van zijn stoffelijke overblijfselen werd getoond.

Het ochtendprogramma op beide dagen startte al om 7.30 uur met een uur lang yoga-oefeningen en meditatie. Na het ontbijt heb ik op zaterdag tussen 9.30 en 11.00 uur uitvoerig verteld over de geschiedenis van de Eindhovense familiagroep en stond ik bondig stil bij de verschillende andere groepen in Nederland. In een geanimeerd samenzijn deed ik verslag van hoe onze bijeenkomsten zijn ingedeeld, wat we aan augustijnse teksten lezen, de accenten in onze besprekingen, de moeilijkheden die we in de loop der jaren hebben ondervonden en – last but not least - mijn eigen ervaringen met de Eindhovense groep en de aanvullende waarde die deze groep heeft voor mijn geloof en spiritualiteit op mijn beroepsmatige werk voor het Augustijns Instituut.

Het ochtendprogramma werd zaterdag afgesloten met het fragment over Augustinus' leven van de dvd uit het jubileumjaar 2004, die op initiatief van het augustijnse generalaat in Rome tot stand was gekomen. Ook hier zorgde de geavanceerde techniek voor wat vertraging in het programmaboekje. Maar gelukkig kwam alles toch nog goed. De middagmaaltijd werd ervoor en erna met mijn klavierspel kort omlijst. Daarna was er volop gelegenheid om van de prachtige herfstkleuren buiten te genieten.

De zaterdagmiddag en zondagochtend vormden de kern van het weekend. Twee preken van Augustinus stonden daarin centraal volgens de niederländische methode. Daartoe waren twee preken (sermones 108 en 98) uit de Nederlandse bundel *Als korrels tussen kaf* door drs. Karel Gehlen in het Duits vertaald en door Carolin Oser-Grote nagezien met behulp van de Latijnse tekst. Op zaterdagmiddag kregen we drie uur tijd, op zondagochtend twee en een half uur. In eerste instantie werd de preektekst plenair per alinea beurtelings hardop voorgelezen aan elkaar, zonder onderbreking en zonder commentaar; vervolgens gingen deelnemers steeds in twee dezelfde groepen naar verschillende ruimten uiteen (maar met wisselende gespreksbegeleiding) om eerste persoonlijke indrukken vast te leggen en de preek van voren af aan met elkaar te lezen en zorgvuldig te bespreken. Het accent lag daarbij vooral op de vraag wat elk gedeelte bijdroeg aan ieders geloof en inspiratie. De kwaliteit van het gesprek kreeg daarin voorrang op de kwantiteit van de tekstlezing: het kweken

van een goede hartelijke sfeer rond de bespreking van Augustinus' preek was belangrijker dan dat de hele preek nog eens doorgewerkt werd. Het laatste kwartier in de groep werd besteed aan de vraag welke twee of drie belangrijkste punten we aan de andere groep wilden meedelen. De sessie werd dan weer plenair afgesloten met een uitwisseling en een korte evaluatie, verwoord door één persoon uit elke groep.

De zaterdagavond stond in het teken van eucharistie. Daarin kregen de bijbellezingen rond en ieders persoonlijke indrukken van Augustinus' sermo 108 een centrale plaats. De liturgische gezangen werden begeleid door het snarenspeel van Christoph op de gitaar, de pelgrimsdans na afloop door het mijne op een elektrische piano. Ik hoopte dat Johann Pachelbel zich niet zou omdraaien in zijn graf... De deelnemers dansten in elk geval zeer toegewijd op een aria met variaties in een 4/4 maat.

Het weekend maakte diepe indruk op mij vanwege de concentratie en welwillende belangstelling voor de augustijnse preken en de zorgvuldige onderlinge omgang. De maaltijden waren qua verloop en samenstelling geheel in de geest van Augustinus: met zorg bereid en in liefde geproefd. Alle deelnemers hoopten op een snel vervolg, in elk geval binnen een jaar. Het is de vraag of dat gaat lukken. Het enthousiasme van de deelnemers gaat gemakkelijk voorbij aan hoeveel tijd die de voorbereidingen hebben gekost. Misschien ontstaat er in Messelhausen toch een nieuwe familiagroep, wie weet. Los

AugustinusWeg

daarvan lijkt mij het Gästehaus en de omgeving van het augustijnenklooster een mooie plek voor elke Nederlandse familiagroep om zichzelf ooit een weekend cadeau te doen. Aan het bewandelen van de daar aangelegde Augustinusweg zijn we in dit herfstweekend met tanend daglicht niet toegekomen. Maar het viel niet te ontkennen dat de deelnemers na twee hartverwarmende dagen met een gloeiend innerlijk afscheid van elkaar namen.

Hans van Reisen

Gästehaus Augustiner-Kloster Messelhausen

www.kloster-messelhausen.de

STUDIEDAGEN

Dear All

Our next Friends of Augustine National meeting will be held at Clare Priory from 6.00pm Friday 25th to after Lunch Sunday 27th March 2011.

The Guest Speaker is Martin Nolan OSA. We'll email again once we have the Itinerary To book your place now please contact: Kathy, Clare Priory. All are welcome!! Of one heart ....

Clare Suffolk UK CO10 8NX

Tel: 01787 277 326 Fax: 01787 278 688

email: clare.priory@virgin.net

Ian Harding

VERDER NIEUWS

Ontvangen

Op vrijdagmiddag 11 maart 2011 zal de Werkgroep Kloosterspiritualiteit ter gelegenheid van het uitkomen van haar boek 'Ontvangen' een presentatie houden over het thema gastvrijheid; de presentatie vindt plaats in *Huize Loreto* te Lievelede.

Het presenteren van het boek wordt omlijst door een aantal inleidingen over gastvrijheid; een van de hoofdsprekers is de bekende Vlaamse benedictijn Dirk Hanssens.

Rein Vaanhoud zal vanuit de Werkgroep ingaan op het overdragen van religieuze kernwaarden in deze tijd waar het individualisme steeds meer de overhand krijgt. *Ben ik welkom? Mag ik er zijn?* Deze essentiële vragen zijn van levensbelang. Ze raken onze gastvrijheid in de breedste zin: religieus, sociaal, cultureel. Als het over gastvrijheid gaat, is niemand uitsluitend ofwel gast ofwel gastheer of gastvrouw.

Wij zijn het allebei, levenslang, in steeds wisselende rolpatronen.

Wezenlijk voor gastvrijheid is elkaar ontvangen.

Deze thematiek staat ook centraal in het boek dat tijdens deze bijeenkomst gepresenteerd zal worden onder de titel

Ontvangen. De religieuze bronnen van onze gastvrijheid. Het boek als zodanig is de vrucht van samenwerking tussen een aantal kloosters in Noord Brabant en Gelderland en hun lekenorganisaties. Zonder volledigheid te pretenderen weerspiegelen de bijdragen in dit boek verschillende spirituele tradities. De thematiek – gastvrijheid als een ontvangen van elkaar in wederkerigheid – heeft relevantie voor de hele geloofsgemeenschap.

Concreet omvat ‘*Ontvangen, religieuze bronnen van onze gastvrijheid*’ bijdragen uit de traditie van de benedictijnen, de kruissheren, de reguliere kanunnikessen van Windesheim, de minderbroeders en clarissen, de karmelieten, de augustijnen, de paters maristen, de sacramentijnen en leden van centra die vanuit hun traditie ook verschillende vormen van bezinning en gastvrijheid aanbieden, zoals het Augustijns Centrum de Boskapel, de Karmelbeweging en het Centrum voor Parochiespiritualiteit.

Raadpleeg voor het volledige programma vanaf begin januari de websites van de ordes, congregaties en leken-organisaties die binnen de Werkgroep participeren. Deelname aan de boekpresentatie is gratis. Aanmelden via secretariaat@loreto.nl is wel noodzakelijk.

Annemieke Pacilly

Ontvangen. De religieuze bronnen van onze gastvrijheid.

Rudolf van Dijk, Annie Coppens-Baeten, Rein Vaanhold (red.)

ISBN 978 90 5625 339 4. Uitgeverij Valkhof Pers.

Bij voorintekening via communicatie@knr.nl kost het boek € 17,50.

Stichting OSA International NL

We zijn erg blij te kunnen melden dat de eerste donaties al binnen zijn. We kunnen alle middelen bijzonder goed gebruiken, en we hopen natuurlijk uit de groep waaruit de Stichting voortkomt de nodige steun te ontvangen! Wij kunnen onze ambitie om mensen te helpen natuurlijk alleen waarmaken als we daarvoor voldoende financiële middelen hebben.

Papoea, kent vele weduwen. Helaas hebben ze daar niet dezelfde sociale voorzieningen zoals wij die hier kennen. Er is geen sociaal vangnet voor deze mensen. Daarom zijn we een actie gestart om deze mensen weer op weg te helpen. We ondersteunen deze, vaak jonge,

weduwen, door ze te helpen met de bouw van een eigen huis met een stuk grond om zo een eigen bedrijf op te zetten, zodat ze zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. We doen dit in de vorm van subsidies en microkredieten. Daarnaast ondersteunen we deze mensen door hun kinderen de mogelijkheid te geven naar school te gaan. De Nederlandse provincie van de orde van de augustijnen zit in Papoea, waardoor we goede contacten hebben met de organisatie van dit project. Voor ongeveer 40 euro per maand kunnen we twee kinderen laten studeren!

Wilt u financieel bijdragen aan dit initiatief, wilt u een handje helpen? Dan kunt u zich bij ons aanmelden.

Wij zijn altijd te bereiken via e-mail: info@osainternational.nl.

Uiteraard zijn wij ook altijd blij met een eenmalige gift.

Het bankrekeningnummer is: 12.66.22.477

(Rabobank, t.n.v. Stichting OSA International NL te Eindhoven).

Namens de Stichting OSA International NL:

Wim Sleddens (voorzitter), Jonas van de Wiel (secretaris)

Jan Martijn van der Werf (penningmeester),

Logo Stichting OSA International NL

*Vanuit het Woord, dat het hart raakt,
de wereld ingaan om te helpen.*

Ontwerp: Evert Jan van der Werf

Habijt

Ik wil hier nog eens zo helder mogelijk formuleren waarom ik vind dat het juist in deze tijd, in het tweede decennium van de een en twintigste eeuw in Nederland, juist zinnig en passend zou zijn, als augustijnen, (maar ook andere ordegeestelijken) op bepaalde bijeenkomsten in Nederland (en Europa) ook in hun kleding te laten zien wie en wat zij zijn: religieuzen die in deze door en door gesecculariseerde wereld een signaal afgeven van de

stille dimensie die er, altijd en overal, ook is: De wereld van God, Gebed en Leven voorbij de materie...

Zoals velen weten ben ik (als rooms katholieke leek en leerling van Christus) erg geïnteresseerd en geëngageerd in de ontmoeting en dialoog met de moslims en de Islam in ons midden.

Ik ervaar bij deze mensen geen enkele gene om de voor hen kenmerkende kleding te dragen: de djellaba, een moslim- hoofddeksel en of een islamitische baard: moslims hechten er aan om hun inzet en engagement voor Koran, en islamitische traditie te laten zien door kleding en andere onderscheidende items. We kunnen daar naar kijken ,maar we zouden ook hierop kunnen reageren door er onze 'eigen' traditionele Roomse kleding folklore naast en tegenover te zetten, op goed gekozen momenten.

In plaats daarvan zien we nu (dames en) heren, met een kruisje op het revers of in het geval van Augustijnen het brandende hartje , doorstoken door een pijl... Alleen ingewijden weten en of vermoeden dat het hier om augustijnen gaat.

Zeker bij toepasselijke gelegenheden en bijeenkomsten, zou het mooi zijn als augustijnen hun zwarte Augustijner pij zouden dragen. Naar mijn mening komen ze juist daardoor meer naar voren als wie zij zijn: leden van de Ordo Sancti Augustini. Het zou m.i. nog wervend kunnen werken ook....

Langs deze weg vraag ik aan mensen die voor of tegen argumenten hebben, of verhalen waaruit het wel of niet dragen van het dragen van het habijt blijkt te reageren.

Drs. Joep Beliën 5 december 2010 Zaltbommel

In de lijn van dit artikel zou het ook erg fijn zijn wanneer mensen iets willen schrijven over reacties die men krijgt bij het dragen van het speldje dat we krijgen wanneer we FAN lid worden, of waarom mensen het speldje niet willen dragen.

Bettineke van der Werf

*Die de wereld vervulde,
vond geen plaats in de herberg.
Die in een kribbe gelegd werd,
is ons voedsel geworden.
Laten de twee dieren
bij de kribbe komen,
de twee volkeren;
een os kent immers zijn eigenaar,
een ezel de krib van zijn meester.
Ga naar de kribbe,
en schaam u niet
lastdier te zijn van de Heer.
Christus zult u dragen,
u zult op uw weg niet verdwalen,
de Weg zit op u.*

Augustinus, Preek 189,4

AUGUSTINUS ONDERWEG

Augustinus
in de beeldenfabriek in Lourdes
Foto's: Ruud van Gisteren

AUGUSTINUS EN GEBED

Op de Nederlandse Augustijnse site (www.augustijnen.nl) staat elke dag een lezing uit het **Augustijns Brevier**.

Voor een korte (Engelse) tekst met gebedstekst kunt u dagelijks terecht bij **Augustine Day by Day**

www.artsci.villanova.edu/dsteelman/augustine/

KAARTEN MET TEKSTEN VAN AUGUSTINUS

Kaarten met teksten van Augustinus met initiaal van Mariarosa Guerrini osa zijn te koop bij de Familia Augustiniana Lindenholt. Er

zijn momenteel 4 serie's. De A, B en C serie bestaan uit kerstteksten, de D serie dragen algemene teksten. Per set van 5 kaarten met 5 enveloppen kosten ze € 5,= (exclusief verzendkosten)

Kaarten met afbeeldingen van de teksten uit de Regel (Mariënhage, Eindhoven) zijn te koop bij het Augustijns Instituut in Eindhoven en bij het provinciaalaaat. € 1,= per stuk (exclusief verzendkosten)

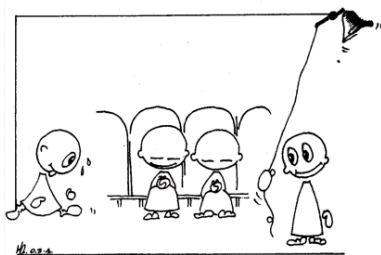

VOOR DE INTERNET (BE)ZOEKERS

Familia Augustiniana	: www.familiaaugustiniana.nl
Augustijnen algemeen	: www.osanet.org
Augustijnen Nederland	: www.augustijnen.nl
Augustijns Instituut nl	: www.augustijnsinstituut.nl
NGO	: www.osainternational.org
Augustijns Instituut be	: www.augustiniana.net
Augustijnse beweging	: www.augustijnsebeweging.nl
St Augustine Day by day	: www.artsci.villanova.edu/dsteelman/augustine/

VIERINGEN:

Zondag 10.00 u oecumenische viering
Werkhofgemeenschap

Woensdag 19.30 u
Meditatieve viering Boskapel

Donderdag 7.45 u
Morgengebed Lindenholt

AUGUSTIJNSE AGENDA

Vrijdag 25 – zondag 27 maart 2011	Bijeenkomst in Claire, Engeland
26 maart 2011	FANdag Amsterdam
28 augustus 2011	Augustinusfeest